

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามประกาศแผนการศึกษาของชาติ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในความมุ่งหมายข้อที่ ๓ มีใจความว่า "... เพื่อให้ความสมบูรณ์แห่งพสกนิกรสยาม ท่านให้จัดการศึกษาทั้งสามส่วนพอเหมาะกัน คือ

- (๑) จริยศึกษา อบรมให้มีศีลธรรมอันดีงาม
- (๒) พุทธิศึกษา ให้ปัญญาความรู้
- (๓) พลศึกษา ฝึกหัดให้เป็นผู้มีร่างกายบริบูรณ์..."^๑

ความจริงการพลศึกษาในประเทศไทยนั้น สันนิษฐานได้ว่าคงจะมีมานานแล้ว และเชื่อว่าจะต้องมีคู่กันกับความเป็นมาของชาติไทย กีฬาและการเล่นบางชนิดได้ตกทอดกันมาจนทุกวันนี้ เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง วิ่งเปี้ยว วิ่งฉลัด สะบ้า ตะกร้อ เป็นต้น แต่ไม่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีการสอนทางภาคทฤษฎี จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๔๖ กระทรวงธรรมการ จึงได้ตั้งสถาบันฝึกหัดครูพลศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรก เรียกว่า "ห้องพลศึกษากลาง" โดยมุ่งจะส่งเสริมกีฬาทุกชนิดตลอดจนผลิตครูออกไปสอนพลศึกษาในโรงเรียนด้วย ต่อมา พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงได้จัดให้มีการสอนพลศึกษาขึ้นในโรงเรียนด้วย และเมื่อรัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาของชาติใหม่ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น วิชาพลศึกษาจึงได้เป็นองค์หนึ่งในแผนการศึกษาของชาติ ^๒

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, "ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๓๕-๒๕๐๗," (โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๗), หน้า ๓๑๓

^๒ พิพิธพร แก้วมุกดา, "ประวัติการฝึกหัดครูพลศึกษาในประเทศไทย," วารสารสุขศึกษาพลศึกษา สันตนาการ, ๑ (มกราคม, ๒๕๐๘), ๘๗.

กระทรวงธรรมการยังได้จัดตั้ง กรมพลศึกษาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ เพื่อให้
รับผิดชอบในการอบรมครูที่จะไปสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ จุดประสงค์ของ
การตั้งกรมพลศึกษาขึ้นนั้น ปรากฏอยู่ในคำแถลงของรัฐบาลต่อสภาผู้แทนราษฎร ในคราว
เสนอพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม พ.ศ. ๒๔๗๖ ดังนี้ "...ในมาตรา
๑๒ การที่รัฐบาลตั้งกรมพลศึกษาขึ้นก็เพราะต้องการให้นักเรียนและลูกเสือมีจิตใจเป็น
นักกีฬา เพราะประเทศต่าง ๆ เขามีความประสงค์เช่นนั้น จึงเป็นการจำเป็นยิ่งที่ประ
เทศของเราควรจะดำเนินตามด้วย ทั้งนี้เพื่อให้พลเมืองของเรามีความแข็งแรง..."^๑

อนึ่ง นโยบายของกรมพลศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้เขียนไว้ว่า^๒ บุคคล
ที่จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาตินั้น ถึงแม้จะได้รับจริยศึกษาและพุทธิศึกษาเป็นอย่างดี
แล้วก็ตาม แต่ดาราภายในไม่แข็งแรงใจคอไม่หนักแน่น ซาดการอนามัยและเป็นคนขี้
โรคแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ของตนให้ได้ผลเต็มที่ พลศึกษาจึง เป็นหลักสำคัญของ
การศึกษาอย่างหนึ่ง

จากหลักฐานอันเดียวกันนี้ กล่าวต่อไปว่าแต่เดิมมาในสมัยที่ยังไม่มีกรมพล-
ศึกษานั้น โดยมากโรงเรียนมิได้เอาใจใส่ในการพลศึกษาอย่างแท้จริง มุ่งเฉพาะแต่
ในการที่จะอบรมให้นักเรียนมีความรู้หนักไปทางจริยศึกษาและพุทธิศึกษาเท่านั้น ในการ
บริหารราชการของกระทรวงธรรมการนั้น เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีเวลาพอที่จะส่งเสริมวิชาพล
ศึกษาให้แพร่หลายกว่าที่เป็นมาแล้ว จึงได้จัดตั้งกรมพลศึกษาขึ้นเป็นการแสดงว่าเป็น
ครั้งแรกที่รัฐบาลยอมรับนับถือว่าพลศึกษาก็สำคัญไม่น้อยกว่าจริยศึกษาและพุทธิศึกษา

แผนการศึกษาของชาติ ตั้งแต่ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ได้มีการปรับ
ปรุงแก้ไขหลายครั้ง แต่ก็ยังคงถือว่าพลศึกษาเป็นการศึกษาที่สำคัญส่วนหนึ่งจนกระทั่ง
ถึงแผนการศึกษาของชาติ ฉบับสุดท้าย พ.ศ. ๒๕๐๓ ในความมุ่งหมายข้อที่ ๔ ได้เขียน

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า ๕๕๓-๕๕๔.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๗๘.

ไว้ว่า

"...ในการจัดการศึกษานั้น ให้จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของสังคมและบุคคล โดยให้สอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจและแผนการปกครองของประเทศ เช่น จัดใหม่ :-

- ก) จริยศึกษา ใหม่ศีลธรรมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อปะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน
- ข) พลศึกษา ใหม่สุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิตใจ กับทั้งมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา
- ค) พุทธิศึกษา ใหม่ความรู้ วิชาการ ปัญญา เพื่อการดำรงชีวิตโดยทั่วไป
- ง) หัตถศึกษา ใหม่ฝึกนิสัยและความขยันหมั่นเพียรในการใช้มือปฏิบัติงาน เพื่อเป็นรากฐานของการประกอบสัมมาอาชีพ..."

ถ้าหากจะพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงความสำคัญในวิชาการพลศึกษาแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่าความแข็งแรงของร่างกายที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเท่านั้น ที่เป็นพื้นฐานอันก่อให้เกิดพลังงานในทางสร้างสรรค์ทุกชนิด ถ้าจะเปรียบมนุษย์กับต้นไม้ชนิดใด ความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจก็ย่อมเปรียบเสมือนรากแก้วนั้นนั่น

อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนพลศึกษา

ดังได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดย่อมจะกระจ่างแล้วว่า พลศึกษามีความสำคัญต่อทุกคนและต่อประเทศชาติเพียงใด อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนพลศึกษานั้นเป็นการเรียนโดยอาศัยกิจกรรมทางกายเป็นสื่อในการเรียนหรืออาจกล่าวได้ว่าการเรียนพลศึกษาเป็นการเรียนโดยอาศัยการกระทำ ส่วนประกอบที่จะช่วยให้เกิดกิจกรรมพลศึกษานั้น นอกจากตัวครูและนักเรียนแล้ว จะต้องอาศัยอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม

เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

กับกิจกรรมแต่ละประเภท ถ้าหากโรงเรียนใดขาดอุปกรณ์ผลศึกษาและเครื่องอ่านยว
ความสะดวกแล้ว จะไม่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนผลศึกษาคำเนินไปได้อย่าง
ราบรื่น หรืออาจจะดำเนินไปไม่ได้เลย ตรงกันข้ามถ้าโรงเรียนใดมีเครื่องอ่านยว
ความสะดวกและอุปกรณ์การสอนผลศึกษาอย่างพร้อมมูลแล้ว การเรียนการสอนผลศึกษ
ในโรงเรียนนั้นก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น นักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการเรียน
ผลศึกษาอย่างเต็มที่

นอกจากนี้อุปกรณ์และเครื่องอ่านยวความสะดวกยังมีส่วนช่วยกระตุ้นให้นัก
เรียนเกิดความรู้สึกอยากเรียนและทำให้บรรยากาศของการเรียนการสอนผลศึกษา
ดำเนินไปอย่างสนุกสนาน โรงเรียนทุกโรงเรียนจึงควรจะได้จัดหาและจัดเตรียมทั้ง
สองสิ่งนั้นไว้ให้เพียงพอ

แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้โรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทยยังขาดอุปกรณ์
และเครื่องอ่านยวความสะดวกในการสอนผลศึกษาอยู่มาก จากรายงานของกรมผลศึกษ
ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในค่านผลศึกษาและสุขศึกษา คอบรรดานักเรียนในโรงเรียนทุก
ประเภทพิจารณาเห็นว่า การผลศึกษาและสุขศึกษา ที่จัดสอนในโรงเรียนดังกล่าว
แล้วนั้น ยังได้รับการเอาใจใส่น้อยไปกว่าที่ควร จึงนำข้อมูลและวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ไขและ
ปรับปรุงเพิ่มเติมตามลำดับให้เป็นโครงการสมบูรณ์เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ และ
ได้ขอความร่วมมือกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกำชับโรงเรียนในสังกัดปฏิบัติตาม
คำแนะนำของกรมผลศึกษาซึ่งขั้นต้นได้ส่งคำแนะนำไปให้โรงเรียนต่าง ๆ ดังข้อความ
ที่ปรากฏดังต่อไปนี้

"เพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้ดำเนินการผลศึกษาในโรงเรียนไปด้วยความ
เรียบร้อยถูกหลักวิชาและมีประสิทธิภาพ กรมผลศึกษาขอเสนอแนะวิธีการดำเนินงานโดย
ย่อ ดังต่อไปนี้

๑. การจัดการผลศึกษาในโรงเรียน

การจัดการผลศึกษาที่บริบูรณ์ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ๒ อย่างคือ

- ๑.๑ มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพียงพอกับบทเรียน เช่น สนามเล่น สนามฝึกซ้อมและแข่งขัน โรงฝึกพลศึกษา
- ๑.๒ มีอุปกรณ์พลศึกษาและกีฬา เพียงพอกับความต้องการและความสนใจของนักเรียนทั้งอุปกรณ์ที่คงทนและอุปกรณ์ที่เสียง่าย
- ๑.๓ ให้ความเวลาเรียนสำหรับบทเรียนพลศึกษาอย่างเพียงพอ ตามกำหนดไว้ในตารางสอนอาจจะเพิ่มกิจกรรมพิเศษหลังจากเรียนแล้ว และวันหยุดประจำสัปดาห์ด้วย
- ๑.๔ บทเรียนพลศึกษาต้องวางแผนไว้ให้ชัดเจนและมีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรของชั้นเรียนโดยทำเป็นโครงการตลอดปี แบ่งออกเป็นภาคเป็นรายสัปดาห์และรายวัน
- ๑.๕ มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินการพอสมควร ซึ่งอาจจะอาศัยจากโรงเรียนหรือจัดหาเป็นพิเศษ
- ๑.๖ มีครูพลศึกษาได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน

สนามเล่นเปรียบเหมือนห้องปฏิบัติการของวิชาพลศึกษา จำจะต้องมีทุกโรงเรียนมากบางน้อยบางแล้วแต่จะมีมากหรือน้อยก็ต้องมีความคิดอ่านที่จะตัดแปลงให้ประโยชน์ให้ไ้มากที่สุด โรงเรียนในต่างประเทศไม่มีสนามกว้างขวางอย่างของเรา แต่เขาก็จัดการพลศึกษาให้เด็กนักเรียนของเขาเล่นกันได้ การหัดพลศึกษาในโรงเรียนนั้นเป็นการสอนให้เด็กเข้าใจวิถีชีวิตกล่ามเนื้อของตนเองให้เป็นประโยชน์และปลอดภัย หัดท่าทางให้ถูกต้อง ส่วนเรื่องการเล่นกีฬาเป็นอีกเรื่องหนึ่ง คนไหนสนใจก็จัดให้มีการเล่นขึ้น เพื่อช่วยใหร่างกายและจิตใจได้เพิ่มพูนความแข็งแรง

อุปกรณ์ไม่ควรไร้ของราคาแพงเกินไป ควรจัดหาทำขึ้นเองได้ด้วยชั่วโมงที่สอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและตารางสอน มักจะถูกนำไปใช้สอนวิชาอื่นเสียหมดเป็นการกระทำที่ไม่ถูก การพลศึกษาก็มีความสำคัญไม่ใช่น้อยเป็นการพัฒนาคนสร้างคนให้เป็นคนดี แข็งแรง จิตใจองใส ไม่ควรที่จะกระทำการใด ๆ อันเป็นการทำให้ชั่วโมงพลศึกษาหดหายไปเสีย"

๑ กรมพลศึกษา: "การพลศึกษาในโรงเรียน," ข่าวสารพลศึกษา ๔ (เมษายน, ๒๕๑๒), ๑ - ๒.

จากข้อความดังกล่าวย่อมเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า การพลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ทุกประเภทยังขาดการเอาใจใส่เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องราวของเครื่องอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การสอนพลศึกษา อันเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนพลศึกษาโดยตรงนั้น ยังมีไม่เพียงพอและเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับกรมพลศึกษา และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องหาทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป

เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาอันเกิดจากอุปกรณ์การสอนพลศึกษาและเครื่องอำนวยความสะดวกตามโรงเรียนต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ว่าจะมีสภาพอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถจะควบคุมอย่างใกล้ชิดเหมือนกับโรงเรียนของรัฐบาลเองได้ และโรงเรียนราษฎร์ที่อยู่ในจังหวัดพระนครก็น่าจะมีปัญหาในเรื่องดังกล่าวมากกว่าโรงเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัด เพราะอยู่ในสถานที่ที่จำกัดกว่า แออัดกว่า เป็นต้น ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงได้เลือกทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการใช้อุปกรณ์พลศึกษา ในโรงเรียนราษฎร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนคร เพื่ออยากจะทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

๑) เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนพลศึกษาโดยที่ผู้ประกอบการสอนพลศึกษา และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการสอนพลศึกษา เช่น สนาม และโรงฝึก เป็นต้น

๒) เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพของการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดพระนคร ในปัจจุบันนี้ว่ามีสภาพเป็นอย่างไรได้รับการเอาใจใส่อย่างเหมาะสมในฐานะที่เป็นจุดมุ่งหมายอันค้ำสองของแผนการศึกษาของชาติหรือไม่

๓) เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนพลศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ได้หาทางแก้ไขปรับปรุง กระตุ้นและส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์ ให้ดำเนินการสอนวิชาพลศึกษาอย่างจริงจัง

ขอบเขตของการวิจัย

- ๑) การวิจัยนี้จะเกี่ยวกับปัญหาอันเกิดจากการใช้อุปกรณ์การสอนวิชาพลศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดพระนคร โดยมีการเปรียบเทียบกันระหว่างโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา
- ๒) การวิจัยนี้เกี่ยวโยงไปถึงปัญหาอันเกิดจากเครื่องอำนวยความสะดวกในการสอนพลศึกษา รวมทั้งประเภทของกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ ที่จัดสอนในโรงเรียนราษฎร์
- ๓) การวิจัยนี้ยังได้สำรวจไปถึงความต้องการของอุปกรณ์การสอนพลศึกษา เครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนพลศึกษาอีกด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

- ๑) ทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาการใช้อุปกรณ์การสอนพลศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดพระนคร
- ๒) เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์ให้ดำเนินการสอนพลศึกษาให้ตรงตามจุดหมายของหลักสูตรที่ได้จัดทำไว้

คำจำกัดความ

พลศึกษา	หมายถึง กิจกรรมแขนงหนึ่งซึ่งอาศัยกิจกรรมทางกาย เป็นสื่อกลางในการเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
อุปกรณ์การสอน	หมายถึง เครื่องมือวัสดุหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่ผู้สอนจะพาให้ผู้เรียนได้เข้าใจรู้ถึงความจริง ทำให้เกิดทัศนคติ ทักษะ ความเข้าใจ และมีความซาบซึ้งในการเรียน

อุปกรณ์การสอนพลศึกษา

หมายถึง อุปกรณ์การสอนที่ใช้สำหรับเป็นเครื่องมือก่อให้เกิดกิจกรรมทางกาย หรือช่วยฝึกทักษะในการเล่นกีฬา เช่น ลูกฟุตบอล ไม้ตีแบดมินตัน แหวน ตะกร้อ บอร์ด ฯลฯ เป็นต้น

กิจกรรมพลศึกษา

หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม

โสตทัศนูปกรณ์

หมายถึง วัสดุ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่สามารถให้ความรู้ใดควยสัมพันธ์ต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ การทดลอง รูปภาพ ฯลฯ

เครื่องอำนวยความสะดวก

หมายถึง สถานที่ที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมพลศึกษาหรือการเล่นกีฬา เช่น สนาม สถานที่ฝึกซ้อม โรงฝึกพลศึกษา สระว่ายน้ำ ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว ห้องน้ำ เป็นต้น

ครูพลศึกษา

หมายถึง ครูผู้สอนหรือผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนพลศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิทางพลศึกษา